

Abstract: *In the work, in modern conditions, in order to ensure sustainable economic growth of the country and increase the competitiveness of the national economy, it is necessary to ensure the development of the scientific, technical and research sectors. The global innovation index, the Bloomberg Innovation Index, and the Consolidated Innovation Index of Ukraine for 2019–2022 were studied. The need to establish an optimal system of relations between science, business and society for the development of Ukraine in the post-war period in order to support and develop intellectual potential and innovations and their integration with the available production resources of all regions of the country for the extremely necessary impulse to development in the recovery of the state's economy.*

Key words: *innovative agility, sustainable development, post-war period, global innovation index.*

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МОДЕЛІ НЕПРЯМОГО ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

ХОМА Світлана,

к-т екон. наук, доцент,

доцент кафедри обліку та оподаткування,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

м. Івано-Франківськ, Україна

Анотація. *Проаналізовано податкові зміни в законодавстві України та визначено податкові наслідки для платників податків. Проведено аналіз механізму справляння податку з продажу, податку з обороту та податку на додану вартість. Обґрунтовано універсальність діючої моделі оподаткування в Україні – поєднання застосування ПДВ і податку з обороту для суб'єктів підприємництва. Визначено перспективи подальших досліджень.*

Ключові слова: *оподаткування, податок на додану вартість, податок з продажу, податок з обороту.*

Зміни податкових умов ведення бізнесу мають як позитивний, так і негативний вплив на розвиток підприємницької діяльності. Необхідність пошуку нових напрямків у адмініструванні податку на додану вартість, посиленні його фіскальної ефективності та регуляторної функції обумовлює важливість досліджень питань оподаткування та актуалізує їх. Метою і завданням дослідження є розглянути особливості змін в оподаткуванні, спрямованих на підтримку бізнесу в умовах дії воєнного стану та дослідити доцільність застосування нових податкових правил після відміни воєнного стану.

Серед фахівців гостру дискусію про ефективність кардинальних змін у податковій системі викликало запровадження з метою податкової лібералізації та підтримки бізнесу в період воєнного стану 2%-у ставку від обороту замість ПДВ та податку на прибуток. Ми вважаємо, що насправді це не зміна в оподаткуванні ПДВ

чи податком на прибуток, це розширення сфери застосування особливостей спрощеної системи оподаткування.

Разом з тим, за таких складних економічних умов функціонування вітчизняних підприємств доцільно дослідити переваги та недоліки нової податкової політики, яку можна (або ні) провадити і після відміни воєнного стану.

Проведено аналіз механізму справляння податку з продажу, податку з обороту та податку на додану вартість.

Аналізуючи економічну сутність універсальних акцизів або, як їх ще називають, податків на споживання, можна стверджувати, що найпрозоріше адміністрування та нарахування характерне для податку з роздрібних продаж (податок на додану вартість, податок з обороту). При справлянні податку з роздрібною продажу складністю є встановлення кінцевого споживача. Недоліком також можна вважати надходження грошових коштів до державного бюджету один єдиний раз на етапі останньої реалізації товару. Оптимально збалансовує дохідність бюджету податок на додану вартість. Разом з тим, механізм стягнення ПДВ більшістю фахівців вважається надзвичайно корумпованим через відсутність наскрізного контролю державними органами за фактичною сплатою ПДВ, що призводить до розкрадання бюджетних коштів. Серед радикальних варіантів реформування ПДВ часто розглядають пропозицію його заміни на оподаткування податком з обороту. Цілком поділяємо узагальнення, що каскадний характер нарахування податку з обороту є причиною відмови від нього на користь податку на додану вартість. Адже чим складніша продукція та чим більше розвивається спеціалізація виробництва, тим більше оборотів та перетворень відбувається з одним і тим же товаром, який покращує свої властивості, а значить тим більше податкове навантаження на його кінцевого споживача.

Крім того, існує ряд очевидних причин, через які заміна ПДВ іншим податком неможлива. Важливим аспектом, який не дозволяє відмовитися від ПДВ – це стремління України стати країною-членом ЄС. Як відомо, в ЄС ні податку з обороту, ні роздрібною податку з продаж не існує, відповідно інтегрувати українську податкову систему у європейську без ПДВ неможливо.

Водночас Директивою Ради 2006/112/ЄС від 28 листопада 2006 року «Про спільну систему податку на додану вартість» для малих підприємств з огляду на види діяльності або структуру таких підприємств передбачено застосування спрощених процедур нарахування ПДВ у вигляді схем фіксованих ставок, за умови, що вони не призведуть до зменшення ПДВ.

Механізм застосування фіксованих ставок може передбачати оподаткування доходів податком з обороту, який представлений у вітчизняному законодавстві єдиним податком для спрощеної системи оподаткування.

Таким чином, результат дослідження зводиться до висновку, що діюча модель оподаткування в Україні є універсальною – поєднання застосування ПДВ і податку з обороту для суб'єктів підприємництва. Головною метою має бути подальше удосконалення цих платежів, їх адміністрування.

***Annotation.** The tax changes in Ukrainian legislation were analyzed and the tax consequences for taxpayers were determined. An analysis of the sales tax, turnover tax, and value added tax collection mechanism was conducted. The universality of the current model of taxation in Ukraine - a combination of the application of VAT and turnover tax for business entities - is substantiated. Prospects for further research are determined.*

***Keywords:** VAT, Sales Tax, Turnover Tax.*